

M.A (SANSKRIT) SEMESTER - 1 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2024 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2023)
Darsana : Vedanatasara (Core (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વાક્યોની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો. (૧૪)

- (૧) વેદાન્તો નામોપનિષત્પ્રમાણં તદુપકારીણિ શારીરકસૂત્રાદીનિ ચ।
- (૨) તત્રાનુબન્ધો નામાધિકારિવિષયસમ્બન્ધપ્રયોજનાનિ ।
- (૩) શક્તિદ્વયવદજ્ઞાનોપહિતં ચૈતન્યં સ્વપ્રધાનતયા નિમિત્તં સ્વોપાધિપ્રધાનતયોપાદાનં ચ ભવતિ। યથા લૂતા તન્તુકાર્યં પ્રતિ સ્વપ્રધાનતયા નિમિત્તં સ્વશરીરપ્રધાનતયોપાદાનં ચ ભવતિ ॥
- (૪) અજ્ઞાનં તુ સદસદભ્યામનિર્વચનીયં ત્રિગુણાત્મકં જ્ઞાનવિરોધિ ભાવરૂપં યત્કિંચિદિતિ ।

પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે નો અનુવાદ કરી સમજૂતી આપો. (૧૪)

- (૧) એતેભ્યઃ પञ्चीकृतेभ्यो भूतेभ्यो चतुर्विधस्थूलशरीराणां तदुचितानामन्नपानादीनां चोत्पत्तिर्भवति। चतुर्विधशरीराणि तु जरायुजाण्डजोद्भिज्जस्वेदजाख्यानि। जरायुजानि जरायुभ्यो जातानि मनुष्यपञ्चादीनि। अण्डजान्यण्डेभ्यो जातानि पक्षिपन्नगादीनि। उद्भिज्जानि भूमिमुद्भिद्य जातानि लतावृक्षादीनि । स्वेदजानि स्वेदेभ्यो जातानि यूकामशकादीनि: ।
- (૨) અસ્યાજ્ઞાનસ્યાવરણવિક્ષેપનામકમસ્તિ શક્તિદ્વયમ્ । આવરણ શક્તિસ્તાવદલ્પોઽપિ મેઘોઽનેકયોજનાયતમાદિત્યમણ્ડલમવલોકયિતૃનયન- પથપિધાયકતયા યથાચ્છાદયતીવ તથાજ્ઞાનં પરિચ્છિન્નમપ્યાત્માનમ- પરિચ્છિન્નમસંસારિણમવલોકયિતૃબુદ્ધિપિધાયકતયાચ્છાદયતીવ સામર્થ્યમ્ ॥
- (૩) સૂક્ષ્મશરીરાણિ સપ્તદશાવયવાનિ લિङ्गशरीराणि। અવયવાસ્તુ જ્ઞાનેન્દ્રિયપञ्ચકં બુદ્ધિમનસી કર્મેન્દ્રિયપञ्ચકં વાયુપञ्ચકં ચેતિ । જ્ઞાનેન્દ્રિયાણિ શ્રોત્રત્વક્ષુર્જિહ્વાગ્રાણાખ્યાનિ। એતાન્યાકાશાદીનાં સાત્ત્વિકાંશેભ્યોઃ વ્યસ્તેભ્યઃ પૃથક્ પૃથક્ ક્રમેણોત્પદ્યન્તે। બુદ્ધિર્નામ નિ શ્વયાત્મિકાન્તઃકરણવૃત્તિઃ ॥
- (૪) એતેષુ કોશેષુ મધ્યે વિજ્ઞાનમયો જ્ઞાનશક્તિમાન્ કર્તૃરૂપઃ। મનોમય ઇચ્છાશક્તિમાન્ કરણરૂપઃ। પ્રાણમયઃ ક્રિયાશક્તિમાન્ કાર્યરૂપઃ। યોગ્યત્વાદેવમેતેષાં વિભાગ ઇતિ વર્ણયન્તિ। એતલ્કોશત્રયં મિલિતં સત્સૂક્ષ્મશરીરમિત્યુચ્યતે।

પ્રશ્ન-૩ “ભારતીય દર્શનોમાં વેદાંત-દર્શનનું સ્થાન” વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૪)

અથવા

પ્રશ્ન-૩ “સાધન-ચતુષ્ટય” એટલે શું? વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-૪ વેદાંતસાર પ્રમાણે “પંચીકરણ”ની પ્રક્રિયા આવેખો. (૧૪)

અથવા

પ્રશ્ન-૪ વેદાંતસાર પ્રમાણે “જીવનમુક્તિ”ની અવધારણા સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)

(1) વિવર્ત	(3) તત્ત્વમસિ
(2) અધ્યારોપ	(4) તુરીય-ચૈતન્ય
